

ФОРМУВАННЯ ЗДОРОВОГО СУСПІЛЬНОГО КЛІМАТУ В СТУДЕНТСЬКОМУ СПОРТИВНОМУ КОЛЕКТИВІ

Мордвінцев Генадій, Звонар Василь, Петрушко Марина

ДВНЗ « Ужгородський національний університет »

Вступ. Метою дослідження є вивчення та аналіз технологій створення здорового суспільного клімату в студентському спортивному колективі.

Рівень виявлення та сформованості соціально-педагогічних явищ та процесів свідчить про психологічний мікроклімат в студентському спортивному колективі, а також міру його сформованості і організованості. Щоб зрозуміти психологію студентського спортивного колективу, тренеру (вчителю) важливо знати типові форми взаєностосунків, які створюються в такому колективі. Важливою темою досліджень також повинні стати особливості динаміки розвитку таких взаєностосунків між самими спортсменами та між спортсменами і тренерами. При цьому корисно володіти достовірною інформацією про спрямованість та зміст взаєностосунків, форми їх прояву, характер спортивних контактів в малих групах, особистих стосунків між лідерами та окремими спортсменами. Усе це робить дослідження технологій створення здорового суспільного клімату в студентському спортивному колективі актуальною задачею.

Методи дослідження. Для дослідження використані наступні методи: теоретичний аналіз та узагальнення даних літературних джерел, педагогічні спостереження, соціологічні методи (анкетування, опитування), порівняльний аналіз, методи математичної статистики.

Огляд фахової літератури. Створення здорового суспільного клімату в студентському спортивному колективі є особливо важливим, оскільки у спортсменів є виражена потреба в соціалізації. Ця потреба зазвичай проявляється в дружбі, товаришуванні, обміні думками, досвідом та знаннями [2]. Також спостерігається виражене прагнення бути популярним, самостверджуватися, завоювати схвалення від оточуючих, повагу колективу, авторитет серед членів соціуму. У створенні здорового суспільного клімату в студентському спортивному колективі значну роль відіграє особистість тренера [1]. Його авторитет значною мірою впливає на вихованця. З метою позитивного впливу на поведінкові реакції спортсменів тренер повинен постійно вивчати і враховувати саме суспільну думку, настрої і традиції спортивного колективу [3].

Результати дослідження. Проведено спостереження за поведінкою спортсменів-студентів в трьох окремих спортивних командах з водного поло, волейболу і гандболу. Під час спостереження виявлено, що спеціальний

психологічна атмосфера, здоровий психологічний клімат в студентському спортивному колективі впливає на формування особистості. Це, в свою чергу, сприяє розширенню світогляду, розвитку суспільно-політичної активності, формуванню правильної політичної позиції.

Опитування досвідчених тренерів показало, що здоровий суспільний клімат в студентському спортивному колективі створює сприятливі умови для підвищення спортивної майстерності, формування необхідних психологічних якостей. В свою чергу, розвиток важливих психологічних якостей формує емоційно-вольову готовність до змагань та мотивацію до суспільно корисної діяльності.

В процесі досліджень встановлено, що колективний настрій, це спільний тривалий емоційний стан спортсменів, який впливає на прояв їх особистісних якостей. При цьому змінюється результативність колективної роботи та покращується взаємодія команди з тренером. Було неодноразово помічено, що позитивні настрої, такі як бадьорість, впевненість, ейфорія, здатні активізувати загальну та індивідуальну спортивну діяльність. В той же час, негативні емоції ускладнюють таку діяльність.

Виявлено, що на настрої колективу впливає багато факторів. Серед них важливими є такі: спортивні успіхи або невдачі, дружні взаєностосунки, чи конфлікти, побутові умови спортсменів. На стан суспільного клімату в студентському спортивному колективі також впливає якість моралі і вихованості кожного спортсмена. Тренеру дуже важливо знати причини змін у колективних настроях, вміти керувати ними. Для цього він має піклуватися про психологічний клімат в команді. Організовувати комунікування та взаємодопомогу спортсменів, заохочувати теплим словом та підтримувати їх завзяття, виявляти педагогічний такт, подавати приклад бадьорості, впевненості, оптимізму. Оскільки настрої у спортивних колективах мають особливу схильність до змін, то тренери в період наших досліджень неодноразово вживали заходів до збереження необхідної урівноваженості та самовладання. Для цього зазвичай вони використовували комплекс прийомів психологічної дії: зупиняли гру; голосом та відповідною інтонацією віддавали команди і розпорядження; робили заміни гравців, тощо. В процесі анкетування виявлено, що для згуртування колективу зачасту застосовуються традиції, звичаї, негласні норми і правила спортивного закладу, які передаються від старших поколінь молодшим. Зразкова поведінка, концентрація зусиль на інтересах команди, колективізм, ставши звичкою, в подальшому впливають на формування морально-вольових якостей спортсменів. Фактор наслідування відіграє суттєву роль у поведінці спортсменів, накладає відтиск на їхню психіку та взаєностосунки. Під впливом наслідування створюються дружні відносини

між спортсменами та формуються духовні цінності. Тренери, які знали про вихованців, схильних до наслідування, ефективно використовували це в своїй роботі. За допомогою позитивних прикладів вони вдало корегували навчально-тренувальний процес. В якості прикладів вони рекомендували досягнення успішних спортсменів.

Дослідження показали, що своєрідним соціально-психологічним явищем, притаманним колективному життю і діяльності людей, є конформізм – пристосування спортсмена до умов колективу, існуючих в ньому взаєностосунків, думок, суджень. Конформісту притаманне прагнення беззастережно приймати погляди, вказівки для того, щоб не залишитися в колективній ізоляції. Самоствердження спортсмена в колективі – один із найважливіших соціально-психологічних процесів. Особистість спортсмена виявляється в колективній студентській діяльності та взаєностосунках з товаришами, старшими. Кожен прагне якимось ствердити серед однолітків, відіграти певну роль, яка б забезпечувала йому повагу, визнання та довіру, прихильність та підтримку, допомогу та піклування. Самоствердження виявляється в прагненні особистості до задоволення найбільш значних потреб або досягнення певних цілей.

Таким чином в умовах життя студентського спортивного колективу велике значення має формування здорового суспільного клімату. Характерними ознаками такого клімату є домінування стосунків, думок, почуттів, настроїв, переживань, потреб, інтересів спортсменів. Формування здорового спортивного клімату відбувається швидше в студентських колективах, де кожен спортсмен вболіває за свою команду, робить все, щоб вона вийшла в число кращих, де тренер активізує високі мотиви поведінки своїх вихованців, всю їх спортивну діяльність.

Висновки.

Психологічна атмосфера, здоровий суспільний клімат в студентському спортивному колективі впливає на формування особистості, сприяє підвищенню спортивної майстерності, збагаченню духовного світу, сприяє розвитку суспільно-політичної активності, виробленню необхідних психологічних якостей, формує групову злагодженість, розвиває емоційно-вольову готовність до змагань, та успішної колективної роботи. Формування здорового суспільного клімату в студентському спортивному колективі – одне з важливих завдань тренера. Від його вирішення залежать ефективність навчання, виховання, сталість колективу, спортивні досягнення.

Література:

1. Бех І.Д. Психологічна сутність гуманізму у вихованні особистості. /І.Д. Бех// К.: Педагогіка і психологія, 1995. №3. С.3-12
2. Бех І.Д. Формувати у дитини почуття цінності іншої людини. /І.Д. Бех// Педагогіка толерантності. - 2001. №2. - С.16-23
3. Шиян Б.М. Теорія і методика фізичного виховання школярів: підруч. для студ. вищих навч. закл. фіз. вихов. і спорту: в 2ч, Ч.1 Тернопіль: Навч. Книга-Богдан, 2001.-271с.